

Småsalamander ved Granveien 29A i Asker kommune

Påvirkning og avbøtende/kompenserende tiltak

Bjarne Homnes Oddane

Småsalamander ved Granveien 29A i Asker kommune

Påvirkning og avbøtende/kompenserende tiltak

Ecofact rapport: 746

www.ecofact.no

Referanse til rapporten:	Oddane, B. H. 2020. Småsalamander ved Granveien 29A i Asker kommune - påvirkning og avbøtende / kompenserende tiltak. Ecofact rapport 746
Nøkkelord:	Biologisk mangfold, dam, naturtype, amfibium
ISSN:	1891-5450
ISBN:	978-82-8262-744-3
Oppdragsgiver:	
Prosjektleder hos Ecofact AS:	Bjarne Homnes Oddane
Prosjektmedarbeidere:	
Kvalitetssikret av:	Rune Søyland
Forside:	Illustrasjonsfoto av småsalamander. Foto: Maren Homnes Oddane

www.ecofact.no

Postadresse:
Ecofact AS
Postboks 560
4302 SANDNES

Besøksadresse:
Ecofact AS
Dreierveien 25
4321 SANDNES

INNHold

FORORD	5
1 INNLEDNING	6
2 UTBYGGINGSPLANER	6
3 MATERIALE OG METODER.....	8
4 VERDIER	8
4.1 SMÅSALAMANDER	8
4.2 ANDRE NATURVERDIER.....	11
5 PÅVIRKNING OG KONSEKVENNS.....	12
6 AVBØTENDE OG KOMPENSERENDE TILTAK.....	13
7 REFERANSER.....	16

FORORD

I forbindelse med planlegging av en ny enebolig i Granveien 29A i Asker kommune, har Ecofact ved Bjarne Homnes Oddane, gjort en vurdering av konsekvensen for småsalamander, samt laget forslag til avbøtende og kompenserende tiltak. Oppdragsgiver er tomteeier og husbygger Nils Apelstrand. Oppdragsgiver takkes for gjennomgang av planene på tomta under beferingen, og arkitekt Einar Wahlstrøm takkes for oversendte kart.

Sandnes

5. februar 2020

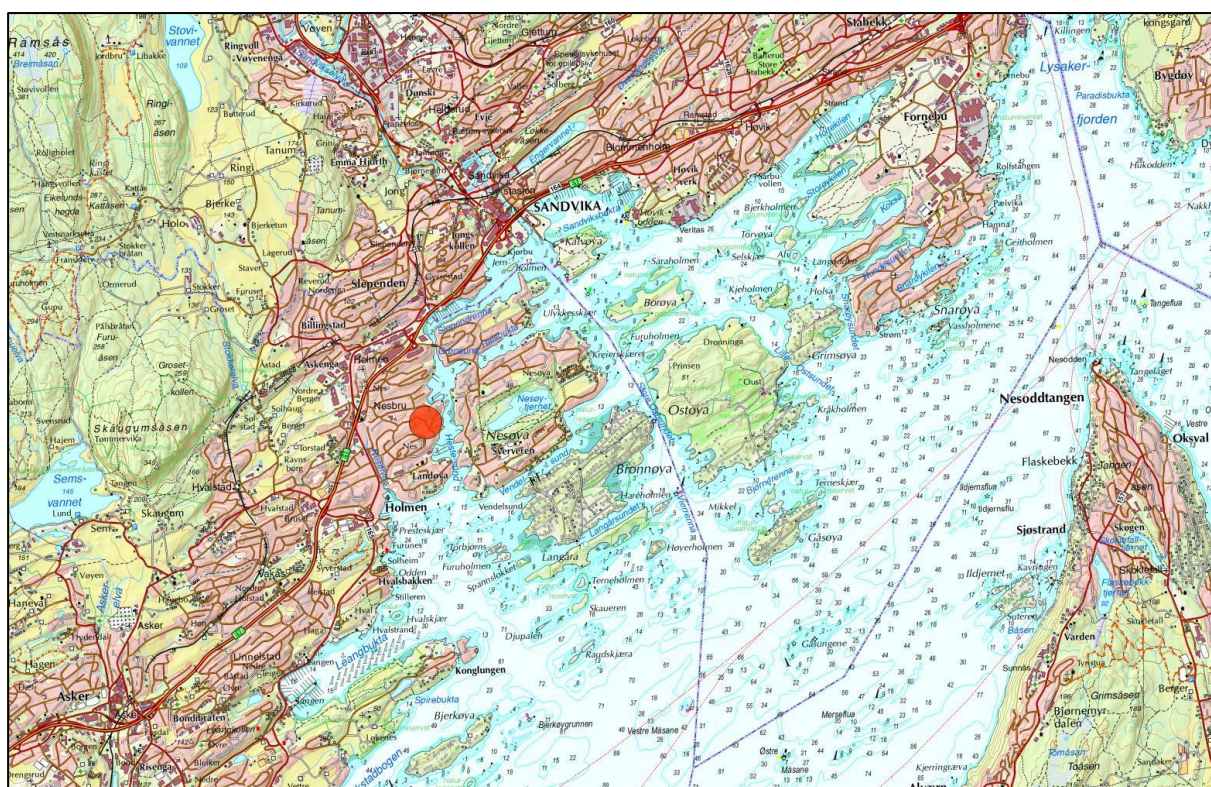
Bjarne Homnes Oddane

1 INNLEDNING

Småsalamander lever et liv både til lands og til vanns. Hver vår vandrer den til dammer og små tjern for å yngle. På sommeren går den på land igjen og lever en skjult tilværelse blant vegetasjon og i ly av mørket. På høsten finner den frem til frostfrie overvintringsplasser der den tilbringer vinteren. Ved Granveien 29A er det planer om å bygge et hus i et leveområde for salamander. Denne rapporten beskriver mulige påvirkninger dette kan ha for salamanderen, samt kommer med forslag til avbøtende og kompenaserende tiltak.

2 UTBYGGINGSPLANER

Det planlegges å bygge en enebolig med garasje i Granveien 29A i Asker kommune. Se figur 1 for regional lokalisering.

Figur 1. Regional lokalisering av planområdet (rød markering).

Tomta er regulert til småhusbebyggelse. Tomta er lokalisert mellom to små tjern i en forholdsvis bratt skråning på østsiden av Granveien (se figur 3). Tomta består av en naturtomt med en god del gjenstående større trær. Det er enda ikke utarbeidet nøyaktige plantegninger, men figur 2 viser omtrentlig hvor hus og garasje er planlagt plassert. Deler av eiendommen ligger innenfor hensynssone vassdrag og miljø. I kommuneplanens retningslinjer til bestemmelser står det videre om *Hensynssone naturmiljø/vassdragssoner* (Pbl. § 11 8, bokstav c og §11 9, nr. 6): «Langs alle vassdrag inkl. bekker, vann og tjern, bør det opprettholdes og om mulig utvikles/videreutvikles et naturlig vegetasjonsbelte som ivaretar viktige økologiske funksjoner, motvirker erosjon og tjener flomsikring og friluftslivet».

«Innenfor hensynssonen skal naturverdier, vannmiljø, landskap, kulturminner og friluftsinnteresser ivaretas. Bygge- og anleggstiltak som nevnt i pbl. §§ 20-1, 20-2 og 20-3, samt fradeling av tomt til slike formål, er ikke tillatt.»

Figur 2. Skisse som viser omtrentlig plassering av hus og garasje.

Figur 3. Tomta er lokalisert mellom to små tjern i en forholdsvis bratt skråning på østsiden av Granveien. Foto: Bjarne Homnes Oddane

3 MATERIALE OG METODER

Formålet med denne rapporten er å utrede konsekvenser av planlagte tiltak i forhold til småsalamander. En viktig del er også å komme frem til gode avbøtende og kompenserende tiltak. Vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens følger Statens vegvesens håndbok V712 (Statens vegvesen 2018), men i et forenklet oppsett.

Feltkartlegging ble gjennomført av Bjarne Homnes Oddane 8. januar 2020. Årstiden er ikke spesielt gunstig for kartlegging, men befaringen ga en oversikt over området og et bedre grunnlag for omfangsvurderingen og forslag til avbøtende og kompenserende tiltak. I tillegg er det innhentet informasjon fra Naturbase, Artskart og rapporten *Vurdering av hensynssone for amfibier, eiendom 39/1 14 7, Asker* (Isdahl 2018).

4 VERDIER

Denne rapporten har mest fokus på småsalamander. Andre biologiske verdier beskrives kort i dette kapittelet, men de blir ikke vurdert videre i rapporten.

Siden årstiden var lite egnet for registrering av flora og vegetasjon blir planområdet bare enkelt beskrevet. På flaten nede ved tjernet var det en fuktsone som tilsynelatende er dominert av mjødukt og sverdlilje. Litt humleblom ble også registrert. Videre opp skråningen mot Granveien var det enkelte store ask, bjørk og furu. Det var også noe hassel, men det meste av hasselkrattet var uthogd. Funn av markjordbær og fingerstarr tyder på lågurtskog. På et område nokså høyt oppe i skråningen lå den en del fyllmasser med blant annet en del bringebær. Opp mot veien var det en steinfylling og steinmur som trolig fungerer som overvintringsplass for salamander. Langs tjernet var det ett rådyrtråkk og i krattet/ungskogen (pil, spisslønn og or) delvis inn på nabotomta i sør var det forholdsvis mye rådyrskrementer.

4.1 Småsalamander

I Naturbase (04.02.2020) er begge tjerna markert som viktige naturtyper med forekomst av småsalamander og buttsnutfrosk. Registreringene er fra 1998. Dammene og landområdene rundt er imidlertid enda godt egnet for amfibier, slik at det ikke burde være noen grunn til at det ikke er amfibier her også i dag. Isdahl (2018) nevner at grunneier og naboer i området opplyser om at både padde, buttsnutfrosk og småsalamander er observert i og rundt begge dammene også i de senere år. Småsalamander er observert fåtallig rundt begge dammene.

Den vestre dammen er trolig best egnet for småsalamander, da den har god solinnstråling og inneholder gode mengder med vannvegetasjon (figur 4). Denne dammen har også et forholdsvis godt egnet landareal rundt selve dammen, men også i skogsområdet sørvest for dammen. Det ble ikke registrert mange åpenbart gode overvintringsplasser, men i en lødd støttemur av stein kan det være muligheter (figur 5 og 6).

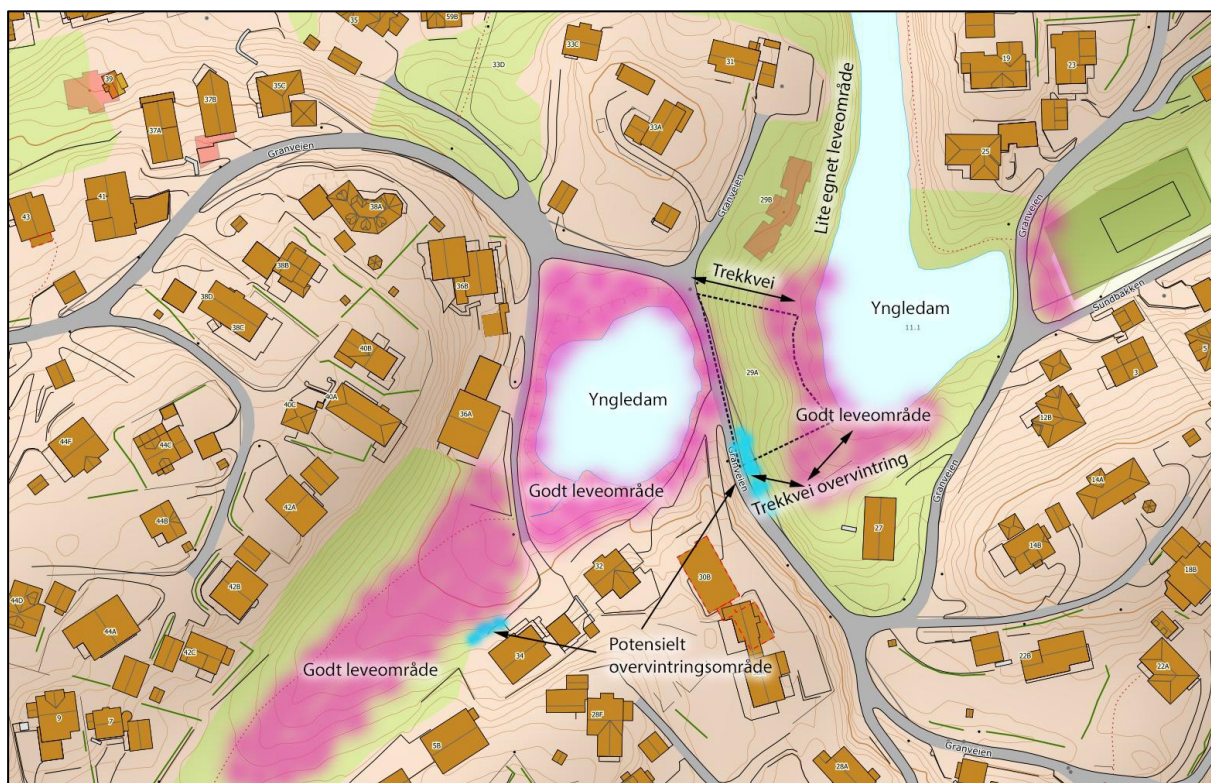
Figur 4. Vestre dam har gode forhold for småsalamander. Foto: Bjarne Homnes Oddane

Figur 5. Potensiell overvintringsplass. Foto: Bjarne Homnes Oddane

Den østre dammen er vesentlig dypere og har tilsynelatende mindre solinnstråling. Leveområdene rundt dammen er for store deler mindre egnet på grunn av bratte kanter og generelt dårligere habitat. I den sørvestre delen er det imidlertid et slakere området med bedre

leveforhold. Det ble heller ikke her funnet mange åpenbart gode overvintringsplasser, men steinfyllingen, som er laget i forbindelse med byggingen av Granveien, har potensial som overvintringsplass (figur 6). Isdahl (2018) nevner at det har blitt satt ut karuss og muligens også en annen karpefisk. Det er usikkert hvor mye salamanderlarver den kan spise, men det kjent at salamander lever i sameksistens med karuss i flere dammer rundt om i landet. Karuss er i hovedsak herbivor, men kan også spise bunnlevende smådyr.

Figur 6. Grov skisse over de antatt viktigste funksjonsområdene til salamander.

Figur 7. Den østre dammen er vesentlig dypere og har tilsynelatende mindre solinnstråling enn den vestre. Foto: Bjarne Homnes Oddane.

Begge dammene må ses på i en sammenheng, og avstanden er ikke større enn at salamanderne bruker samme leveområde og kan regnes som en populasjon. Hvordan og hvor salamanderne beveger seg mellom dammen og generelt i området er ikke kjent. Dammene er omsluttet av veier og bebyggelse, noe som kan føre til økt dødelighet i form av påkjørsel og «fallgraver» (lysgraver rundt vindu, kjellertrapper, avløp mm), samt økt predasjonstrykk fra katter.

Verdien av småsalamanderne og det økologiske funksjonsområdet deres vektes i henhold til vurderingskriteriene til middels verdi.

4.2 Andre naturverdier

Det er i Naturbase registrert tre naturtyper rundt planområdet. To *dammer* (samme som beskrevet i kapittel 4.1 som vestre og østre dam). Begge dammene er registrert med A-verdi. Det er også registrert en *rik edelløvskog* med C-verdi sørvest for vestre dam. I Artskart er det en registrering av dronningstarr (rødlistet som nær truet - NT) i vestre dam og et par registreringer av sivhøne sårbar (VU). Sivhøne er registrert også i hekketiden og det er sannsynlig at den hekker her.

Figur 8. Registrerte naturtyper rundt planområdet. Planområdet er markert med svart stiplet linje.

Figur 9. Bilder fra naturtypen rik edelløvskog. Området er fungerer også som et god habitat for salamander. Foto: Bjarne Homnes Oddane

5 PÅVIRKNING OG KONSEKVENNS

Tomta ligger midt mellom to tjern som begge fungerer som yngleplasser for småsalamander. Utenom yngletiden lever salamanderne på land og er avhengige av et passende landareal. De voksne individene oppholder seg det meste av året på land, mens larvene ikke går på land før rundt september. Småsalamanderen bruker normalt å bevege seg innenfor en radius på 150-200 meter rundt dammen (Dag Dolmen *pers. medd.*, Kjell Sandaas *pers. medd.*), men enkeltindivid kan bevege seg også over større distanser, for eksempel for å finne egne overvintringssteder. Bygging av eneboligen og opparbeidelse av tomta vil redusere leveområdet på land direkte gjennom arealbeslag og endring av habitat. Bygninger og støttemur vil også kunne sperre av for trekk mellom de to tjernene. Tomta er imidlertid bratt, og store deler av arealet som er planlagt nedbygd og opparbeidet, er ikke spesielt viktig for salamander (både på grunn av bratt helning og vegetasjon/grunnforhold). Det er spesielt den nedre delen av tomta som har best kvaliteter for salamander, med fuktig og frodig vegetasjon. Mye av dette området ligger innenfor den avsatte hensynssonen. Etter utbygging vil fortsatt salamanderne kunne følge en naturlig rute sør for bebyggelsen, fra fuktområdene ved østre tjern, og opp til potensielle overvintringsplasser i steinfyllingen ved Granveien. Det vil også være en naturlig, fri passasje mellom østre og vestre tjern i «renna» mellom eiendommene 29A og 29B. Samlet sett vurderes tiltakets påvirkning for funksjonsområdet til salamander å være *noe forringet*.

Med *middels verdi* og en påvirkning vurdert til å være *noe forringet* blir konsekvensen *noe negativ konsekvens (-)*.

Ved å gjennomføre flest mulig av de avbøtende tiltakene vil konsekvensgraden kunne gå ned mot ubetydelig.

6 AVBØTENDE OG KOMPENSERENDE TILTAK

Fallgraver

Når salamanderne er på vandring og de møter husveggen/støttemurer, og blir ledet videre langs disse, er de utsatt for å falle ned i lysgraver, kjellertrapper ol. Disse kan fungere som rene feller for salamanderne. Det vil være viktig å bygge på en slik måte at det ikke blir noen fallgraver for salamanderne.

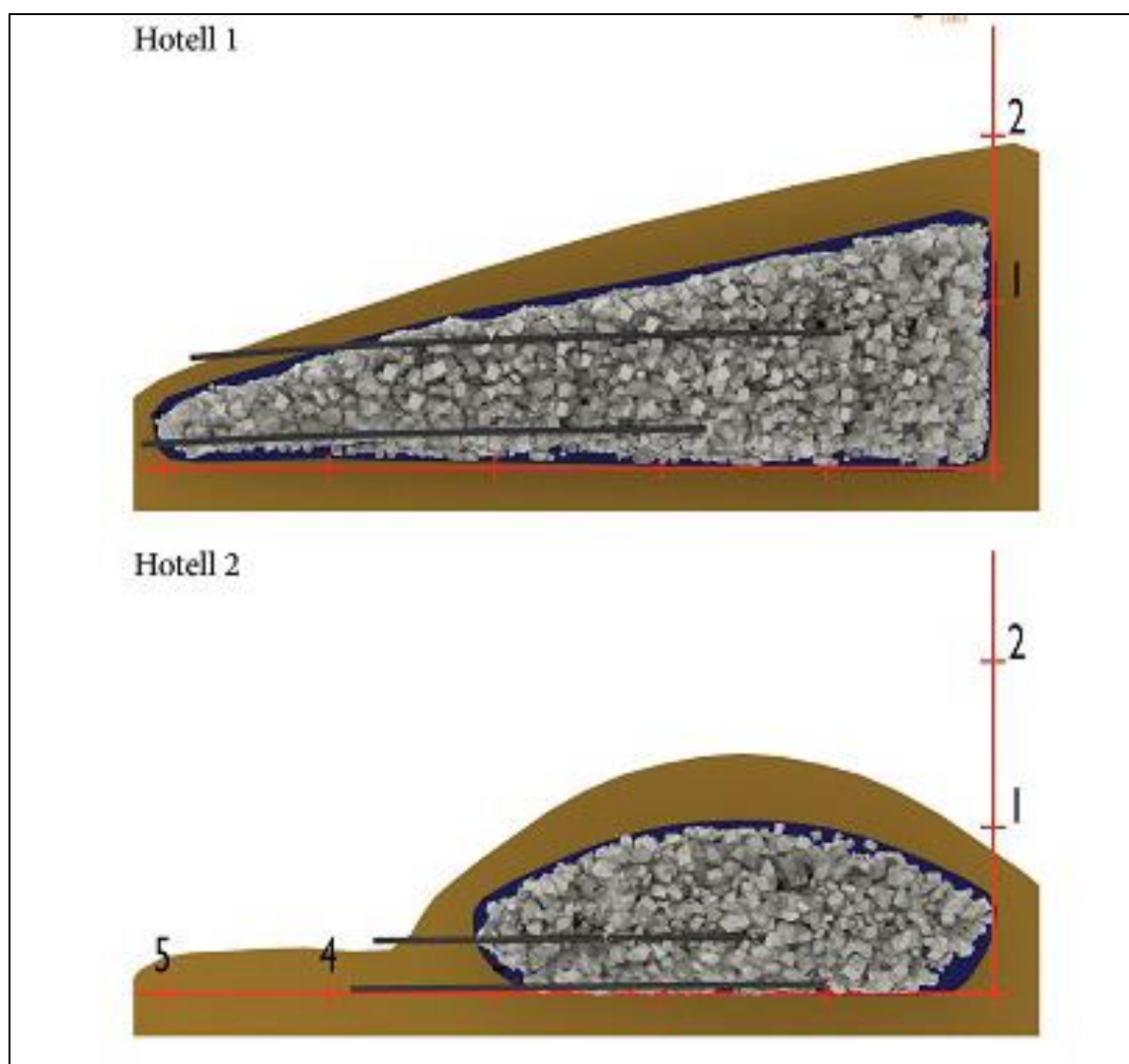
Figur 10. Småsalamandere funnet nederst i en kjellertrapp etter en god vandringsnatt på våren. Disse blir samlet opp og slipt direkte ut i yngledammen. Den lave temperaturen gjør de nesten livløse. Foto: Bjarne Homnes Oddane

Stengsler

Når salamanderne beveger seg fra vestre tjern og over veien mot østre tjern vil de møte veggen på huset og vandre langs denne, før de kommer ut til sidene og kan vandre videre. Det vil her være viktig at det ikke er noe som hindrer dem i å vandre fritt langs veggen og helt ut til vandringskorridorer på hver side av huset. Skal det brukes rister langs veggen eller i nærheten for å hindre overvann fra veien å renne inn mot huset, må disse ha en utgang ved enden av huset, slik at salamandere som faller nedi kan vandre trygt forbi. Dersom garasjen bygges i ett med huset må det lages amfibieundergang for å unngå at salamanderne presses opp på veien igjen.

Salamanderhotell

Det er ikke mange opplagte overvintringsplasser for salamander i området. Ved å etablere kunstige overvintringssteder, eller «salamanderhoteller», nær de gode leveområdene på land, vil salamanderne ha flere overvintringssteder å velge mellom, og behovet for å vandre kan bli redusert. Salamanderhoteller har vist seg å være vellykkede avbøtende tiltak i urbane områder hvor veier og husbygging ødelegger/utilgjengeliggjør salamanderens vinterdvalesteder. Hotellet er i praksis en kunstig steinrøys med drenering og varmeisolerende dekke, som vist i figur 5. På <http://www.nina.no/Salamanderhotell> er det beskrevet hvordan et slikt hotell kan lages: *Kjernen av salamanderhotellene består av steiner i størrelse fra 2 til 30 cm i diameter. Steinmassene er dekket med en permeabel «veiduk» og dekket med et 0,6 til 1,5 meter tykt jordlag. Hvert hotell har tre til fire dreneringsrør på 12 centimeter i diameter fra kjernen til utsiden av hotellet. Alle hotellene er gravd ned i bakken. Vi anbefaler at salamanderhotellene i områder med kaldt klima blir gravd ned i bakken i skråninger for å redusere de negative effektene av lave vintertemperaturer.*

Figur 11. Eksempler på hvordan salamanderhotell kan lages. Figuren er hentet fra <http://www.nina.no/Salamanderhotell>.

Biotopforbedrende tiltak

Siden noe av salamandernes leveområder forsvinner kan det gjøres biotopforbedrende tiltak i de gjenværende leveområdene. Gode skjuleplasser kan lages ved å legges ut store trestammer inne i leveområdene til salamanderne. Dette vil også være positivt for annet biologisk mangfold. Nye stammer må legges inn etter hvert som gamle blir nedbrutt. De nedbrutte eller delvis nedbrutte stammene må ikke fjernes. Stammene fra trærne som blir sagd ned kan brukes.

Biotopforbedrende tiltak er ekstra viktige i anleggsperioden da salamandere som gjemmer seg under byggematerialer, maskiner med mer lett kan bli drept. Ved å tilby dem gode skjulesteder utenfor selve anleggsområdet, kan en holde de mer stasjonære her. Dette bør gjøres så fort som mulig i god tid før anleggsarbeidet starter.

Figur 12. Eksempler på biotopforbedrende tiltak fra det vestre tjernet. Foto: Bjarne Homnes Oddane

Bestemmelser og generelt

En forutsetning for at en skal lykkes i å bevare salamandere i en byggesone og i et bebygd område er å opprettholde de essensielle funksjonsområdene for arten; gytedammene, tilstrekkelig store leveområder på land, og egnede overvintringsplasser. Samtidig er det helt avgjørende å opprettholde korridorer mellom funksjonsområdene som er trygge og fremkommelige for salamanderne. Dersom det er mulig bør det legges inn i bestemmelser i forhold til tomten at det skal være frie korridorer for salamanderne sør og nord for huset. Disse korridorene bør være mest mulig naturlige. Dette for å sikre at salamanderne også i fremtiden får bevege seg mellom områdene.

7 REFERANSER

Artskart: <https://artskart.artsdatabanken.no>

Isdahl, T. 2018. *Vurdering av hensynssone for amfibier, eiendom 39/1 14 7, Asker*. Norconsult rapport

Naturbase: <https://kart.naturbase.no/>

Statens Vegvesen. 2018. *Konsekvensanalyser – Håndbok V712*